

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та маркетингу

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

Юрченко Юлія Михайлівна

УДК 330.341.1

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ПОЛІТИКОЮ
СВК «РУЖИНСЬКИЙ»

Спеціальність 073 – Менеджмент
Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи
Лавриненко Світлана Олександрівна
Кандидат економічних наук, доцент

Житомир – 2023

АНОТАЦІЯ

Юрченко Ю.М. Удосконалення управління інноваційною політикою СВК «Ружинський». – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 073 «Менеджмент». – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2023.

Обґрунтовано теоретичні та методичні засади інноваційної політики підприємств. Проаналізовано сучасний стан господарської діяльності СВК «Ружинський» в системі формування його інноваційної політики. Запропоновано напрями формування політики залучення та використання інновацій досліджуваного підприємства.

Ключові слова: інновації, інноваційне забезпечення, виробництво, вдосконалення, сільськогосподарські підприємства, інвестиції, аналіз господарських проблем, моделювання, конкурентоспроможність продукції, сільськогосподарське підприємство, виробництво, аналіз господарських проблем, оптимізаційне проектування, матеріально-технічного забезпечення.

ANNOTATION

Yurchenko Yu.M. Improving the management of the innovative policy of the APC "Ruzhynskiy". - Manuscript.

Qualifying work for the degree of «Master» in the specialty 073 «Management». - Polissya National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2023.

The theoretical and methodical principles of innovative policy of enterprises are substantiated. The current state of economic activity of the APC "Ruzhynskiy" in the system of forming its innovation policy is analyzed. Directions for the formation of the policy of involvement and use of innovations of the enterprise under study are proposed.

Keywords: innovation, innovation support, production, improvement, agricultural enterprises, investments, analysis of economic problems, modeling, product competitiveness, agricultural enterprise, production, analysis of economic problems, optimization design, logistics.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Економічна сутність інновацій та інноваційної діяльності.....	8
1.2. Методичні засади політики інноваційного забезпечення сільськогосподарських підприємств.....	10
1.3. Теоретичні напрямки інноваційної привабливості сільськогосподарських підприємств.....	13
Висновки до розділу 1.....	16
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СВК «РУЖИНСЬКИЙ» В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ЙОГО ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ.....	17
2. 1. Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	17
2. 2. Економічна діагностика зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства.....	20
2.3. Оцінка рівня інноваційної сфери підприємства під впливом чинників зовнішнього середовища господарювання.....	23
Висновки до розділу 2.....	25
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В СВК «РУЖИНСЬКИЙ»	27
3.1. Стратегічні напрями зростання рівня інноваційного забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції.....	27
3.2. Оптимізація інноваційного забезпечення виробничої системи підприємства.....	29
Висновки до розділу 3.....	32
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	35
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Підвищена потреба сільського господарства в інноваціях посилює необхідність їх ефективного використання. У сучасних умовах інноваційне забезпечення економічного розвитку є запорукою формування конкурентоспроможного виробництва продукції. Зростання ефективності інновацій у сільському господарстві спричиняє мультиплікативний ефект в економіці всієї держави. Тобто, проблема інноваційного забезпечення економічного розвитку підприємств має загальнодержавне значення. Вирішення цієї проблеми життєво важливе для всіх суспільно-економічних систем, вирізняється різноманітністю моделей, складністю та особливостями механізмів і залежить від конкретних обставин, а тому аспекти інноваційної політики підприємства в системі економічного розвитку підприємницьких сільськогосподарських структур потребують ґрунтовного вивчення.

Аналіз останніх досліджень. Огляд літературних джерел показав, що дослідженням проблем інноваційного забезпечення займалися такі провідні вчені й теоретики, як В. Г. Андрійчук, С. К. Громовалова, І. А. Бланк, П. Т. Саблук, Ф. Ф. Бутинець, Я. Д. Крупка, Н. Г. Богатко, Л. І. Лук'яненко, І. Є. Прибера, та інші. Класичні погляди на проблему ефективності інновацій сформулювали Ф. Кене, Т. Ман, Д. Міль, Д. Рікардо, Н. Сеніор, С. Сімонді, А. Сміт, Ж. Тюрго. Теоретичні, методологічні та практичні засади ефективності інновацій стосовно сучасних умов поглиблено у працях В. Беренса, Ю. Брігхема, Л. Гітмана, В. Паретто, П. Самуельсона, М. Фаррелла, У. Шарпа, Проблемі ефективності інновацій в аграрній сфері присвячено роботи вітчизняних вчених С. А. Гуткевича, М. Я. Дем'яненка, М. І. Кісіля, М. Ю. Коденської, М. М. Кропивка, Є. О. Ланченка, Ю. О. Лупенка, Г. М. Підлісецького, К. А. Пріба, О. В. Ролінського, П. Т. Саблука, О. М. Шестопаля та ін.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження кваліфікаційної роботи є розкриття теоретичних аспектів, а також розробка практичних рекомендацій щодо посилення інноваційної привабливості сільськогосподарського виробничого кооперативу «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області.

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно вирішити наступні завдання:

- розкрити економічну сутність та значення інновацій;
- встановити методи оцінки інноваційних надходжень, систематизувати їх за спільними та відмінними ознаками;
- дати ґрунтовну організаційно-економічну характеристику СВК «Ружинський»;
- оцінити інноваційну привабливість досліджуваного об'єкта та оцінити ризики залучення інновацій в виробничі галузі кооперативу.

Об'єкт і предмет дослідження. *Об'єктом* дослідження є процес політики інноваційного забезпечення та передумов залучення інновацій в СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області.

Предметом кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних, методологічних та практичних аспектів і управлінських методів, спрямованих на підвищення рівня інноваційного забезпечення досліджуваного підприємства.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дипломної роботи є системний підхід до вивчення фундаментальних основ інноваційного забезпечення виробництва продукції сільськогосподарських підприємств. За допомогою абстрактно-логічного методу, зокрема прийомів аналогії та співставлення, індукції й дедукції розкрито сутність поняття «інноваційності підприємницьких сільськогосподарських структур», а також сформульовано загальні висновки. Для визначення проблем, що стримують процес підвищення рівня інноваційного забезпечення сільськогосподарського підприємства та окреслення шляхів його перспективного розвитку

застосовано метод аналізу і синтезу. Для оцінки сучасного стану та тенденцій розвитку виробничих галузей СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області використано статистико-економічний метод, зокрема його прийоми – графічний, порівняння, факторний аналіз, кореляційно-регресійний аналіз тощо. Монографічний метод застосовано для економічного обґрунтування необхідності підвищення рівня інноваційного забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції в СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області.

Інформаційну базу наукової роботи складають законодавчі та нормативні акти України з питань управління інноваційною політикою підприємства, наукова література за темою дослідження, звітність СВК «Ружинський» за 2020- 2022 рр., результати власних досліджень, а також інформаційні ресурси світової комп'ютерної інформаційної мережі Internet.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. До найважливіших результатів дослідження, що характеризують наукову новизну, належать такі:

уточнено:

– розкриття сутності економічної сутності інновацій та інноваційної діяльності як економічної категорії, визначення методичних засад політики інноваційного забезпечення сільськогосподарських підприємств в системі стратегічного управління підприємством;

дістало подальший розвиток:

- стратегічні напрями зростання рівня інноваційного забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції в досліджуваному підприємстві;

- обґрунтування оптимізації інноваційного забезпечення виробничої системи СВК «Ружинський».

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані та обґрунтовані положення й рекомендації є підґрунтям для розв'язання проблем підвищення рівня інноваційного забезпечення виробничої системи СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області за

рахунок використання запропонованого економіко-технологічного механізму підвищення рівня продуктивності сільськогосподарських площ; економіко-математичної оптимізації існуючого рівня інноваційності виробництва товарної продукції господарства та обґрунтування практичних проблем щодо забезпечення перспектив розвитку інноваційної складової виробничої системи сільськогосподарського підприємства в контексті його регіонального ринку.

Особистий внесок здобувача. Теоретичні обґрунтування, практичні розробки, висновки та рекомендації, що містяться в роботі, отримані автором самостійно на основі аналізу та узагальнення теоретичного й практичного матеріалів.

Публікації. 1. Місевич М., Лавриненко С., Юрченко Ю. Особливості інноваційного менеджменту сучасних підприємств. The II International Scientific and Practical Conference «Creation of new ideas of learning in modern conditions», September 25-27, 2023, Bordeaux, France. С. 105-109. URL: <https://eu-conf.com/events/creation-of-new-ideas-of-learning-in-modernconditions/>

2. Місевич М., Лавриненко С., Юрченко Ю. Чинники успішної реалізації інноваційного менеджменту на підприємствах в сучасних умовах. The III International Scientific and Practical Conference «Scientific opinions on modern methods of solving problems», October 02-04, 2023, Prague, Czech Republic. С. 108-112. URL: <https://eu-conf.com/ua/events/scientific-opinions-on-modern-methods-of-solving-problems/>

3. Місевич М., Лавриненко С., Юрченко Ю. Сучасні тенденції інноваційного менеджменту. The IV International Scientific and Practical Conference "Science, people and the latest technologies", October 09-11, 2023, Sofia, Bulgaria. С. 108-112. URL: <https://eu-conf.com/ua/events/science-people-and-the-latest-technologies/>

Обсяг і структура дипломної роботи. Робота викладена на 37 сторінках комп'ютерного тексту. Структурно робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність інновацій та інноваційної діяльності

Інновації – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [3, с. 124]. До об'єктів інновації належать:

- продукція (види, якість);
- матеріали;
- засоби виробництва;
- технологічні процеси;
- людський фактор (розвиток особистостей);
- соціальна сфера (зміни поведінки груп, розвиток потреб, культури, цінностей);
- організаційний розвиток (демократизація, едхократія) [13, с. 19-20].

Еволюція поглядів вчених на сутність інновацій та споріднених понять наведена в додатку А.

На думку Михайлової Л.І., на сучасному етапі інновації за змістом діяльності класифікують наступним чином:

- технологічні інновації – спрямовані на створення і освоєння виробництва нової продукції, технологій і матеріалів, модернізацію обладнання, реконструкцію споруд, реалізацію заходів з охорони довкілля;
- виробничі інновації – орієнтовані на розширення виробничих потужностей, диверсифікацію виробничої діяльності, зміну структури виробництва тощо;

- економічні інновації – спрямовані на зміну методів і способів планування всіх видів виробничо-господарської діяльності, зниження виробничих витрат, вдосконалення матеріального стимулювання, раціоналізацію системи обліку;
- торговельні – використання нових методів цінової політики, нових форм взаємовідносин з постачальниками і замовниками; надання чи отримання фінансових ресурсів у формі кредитів; інтернет-магазини тощо;
- соціальні – пов'язані з поліпшенням умов і характеру праці, соціального забезпечення, психологічного клімату у колективі тощо;
- управлінські – націлені на вдосконалення організаційної структури, стилю і методів прийняття рішень, використання нових засобів обробки інформації і документації, раціоналізацію канцелярських робіт тощо [29, с. 74-76].

На думку багатьох вчених-економістів, кожна інновація в своєму розвитку проходить певний етап життєвого циклу, що може співпадати або не співпадати з аналогічними стадіями життєвого циклу товару. Так, на думку Гринькової В.М., за своїм характером життєвий цикл інновації відповідає типовому життєвому циклу товару і проходить етапи розроблення, просування на ринок, зростання, зрілості й занепаду, що характеризуються різним співвідношенням витрат, пов'язаних з розробленням та виведення новинки на ринок, і доходів від її продажу. Кожен етап життєвого циклу інновації охоплює кілька стадій, які відрізняються за змістом робіт [22, с. 211-212].

Досліджуючи особливості інноваційного забезпечення економічного розвитку, Захарін С.В. дійшов висновку, що інноваційна діяльність та інноваційний процес за своїм змістом дещо різняться. Інноваційний процес є ширшим поняттям, ніж інноваційна діяльність. Він охоплює всі стадії створення новинки: від ідеї до конкретного продукту, технології або послуги, які використовуються у господарській практиці; всі етапи життєвого циклу інновації, включаючи її дифузю у нові умови чи місця застосування. А

інноваційна діяльність полягає в діях людей, спрямованих на створення чи впровадження інновації на певній стадії інноваційного процесу [19, с. 76-77].

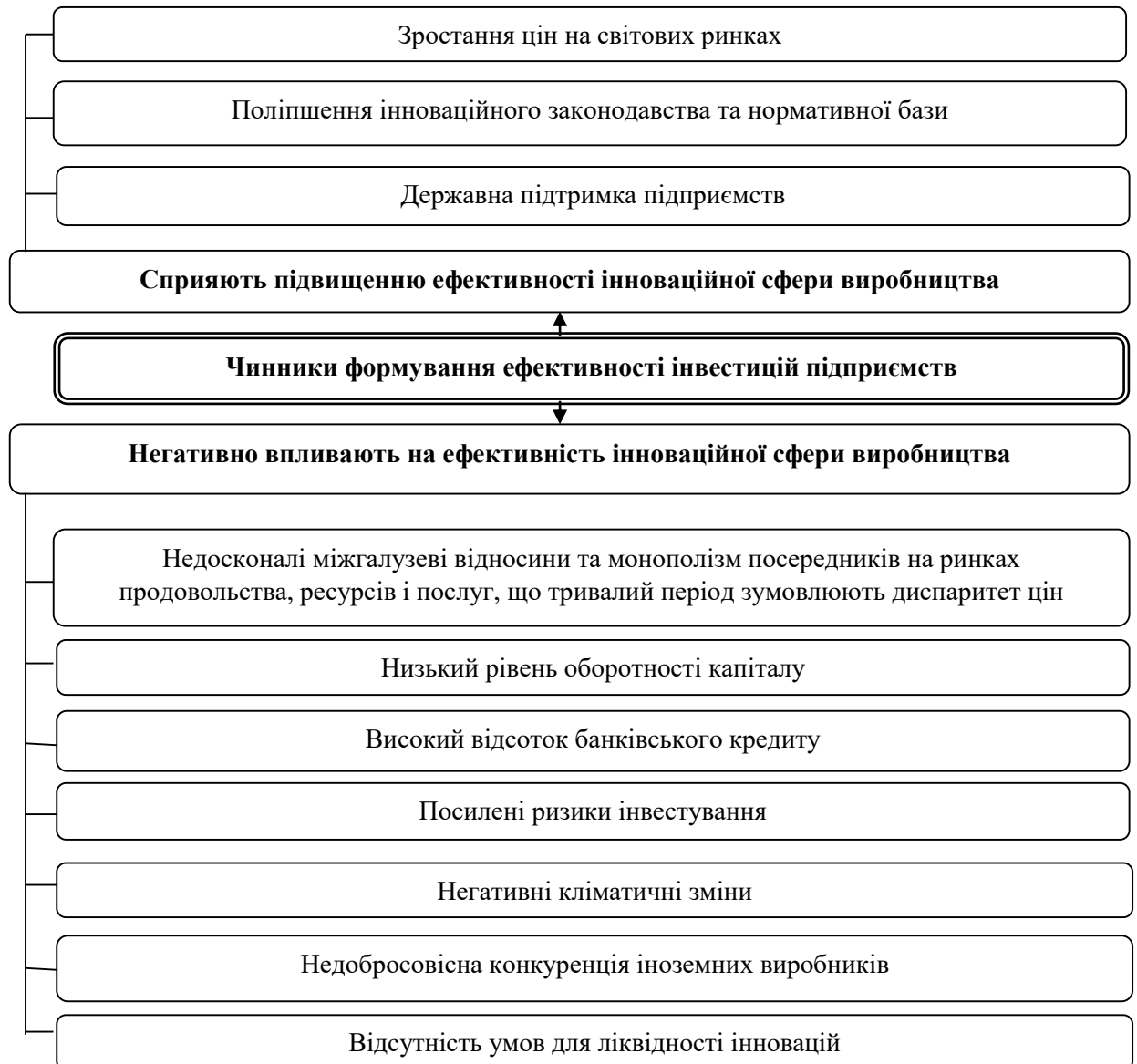
Отже, інноваційна діяльність і інноваційний розвиток у загальному випадку відбувається в результаті виявлення і реалізації ринкових можливостей – напрямків діяльності, що відкриваються перед підприємством, виходячи, насамперед, із зовнішніх умов у яких воно функціонує, і особливостей самого підприємства.

1.2. Методичні засади політики інноваційного забезпечення сільськогосподарських підприємств

Ефективне використання ресурсів у процесі виробничої діяльності – одне з головних питань, що поставало і постає перед будь-яким суспільством, починаючи від найдавніших етапів розвитку людства і завершуючи сучасним інформаційним укладом, в який вступили розвинені країни. Це повною мірою стосується і ефективності інновацій.

Ефективність інновацій підприємств є відносною і змінюваною характеристикою, що залежить від дій не лише учасників інноваційного процесу, а й інших суб'єктів ринкових відносин, форс-мажорних та інших обставин. Тому базовою тезою дослідження є те, що рівень ефективності інновацій підприємств формується під впливом різноманітних чинників, і оцінка цього рівня має передбачати зіставлення результатів від інновацій, що аналізуються, з відповідними аналогами, нормативними або середніми показниками по певній сукупності підприємств [5, с. 46-49].

На сучасному етапі розвитку економічних відносин рівень ефективності інновацій сільськогосподарських підприємств формується переважно під впливом зовнішніх чинників, що за своїм характером сприяють або негативно позначаються на віддачі вкладень (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Чинники формування ефективності інноваційної діяльності підприємств

Джерело: адаптовано автором на основі [7, с. 110-114]

Ефективність інновацій підприємств на сучасному етапі формується в умовах надмірної експлуатації факторів виробництва. У сільськогосподарських підприємствах, особливо в тих, де вкладаються зовнішні інвестиції, інтерес інвестора полягає в отриманні надприбутків, що досягається посиленою експлуатацією ресурсів [14, с. 144-145].

В сучасній теорії і практиці визначення ефективності інновацій використовуються методи, які більшість вчених поділяє на дві групи: статичні і динамічні, або методи засновані на бухгалтерському обліку і методи з використанням дисконтування (рис. 1.2).

Рис. 1. 2. Класифікація методів визначення показників ефективності інновацій

Джерело: адаптовано автором на основі [35, с. 70-71]

Трактування ефективності інновацій, на думку Дорошенко Т.В., не можна розглядати з позицій лише комерційного підходу, не враховуючи впливу на людину. Тенденції останніх десятиліть в розвинутих країнах свідчать про зростання ролі соціальної сфери і соціальних процесів в економічних відносинах [16, с. 115-116]. Черваньов Д.М. в свою чергу вказує на те, що поряд із економічними результатами ефективності інновацій в сучасних умовах виділяють і соціальні. Соціальні наслідки реалізації інноваційного проекту в загальному можна охарактеризувати такими

показниками:

- зміна кількості робочих місць в регіоні;
- покращення житлових і культурно-побутових умов робітників;
- зміна умов праці робітників;
- зміна структури персоналу;
- зміна рівня здоров'я робітників і загалом населення;
- економія вільного часу населення та інші [36, с. 114-115].

Вартісне вираження соціальної ефективності інновацій в сільськогосподарському підприємстві можна визначити за допомогою таких показників, як приріст фонду оплати праці на 1 грн інновацій та покращення умов праці, що проявляється у зменшенні захворюваності (економія коштів за виплатами по лікарняних листках на 1 грн інновацій).

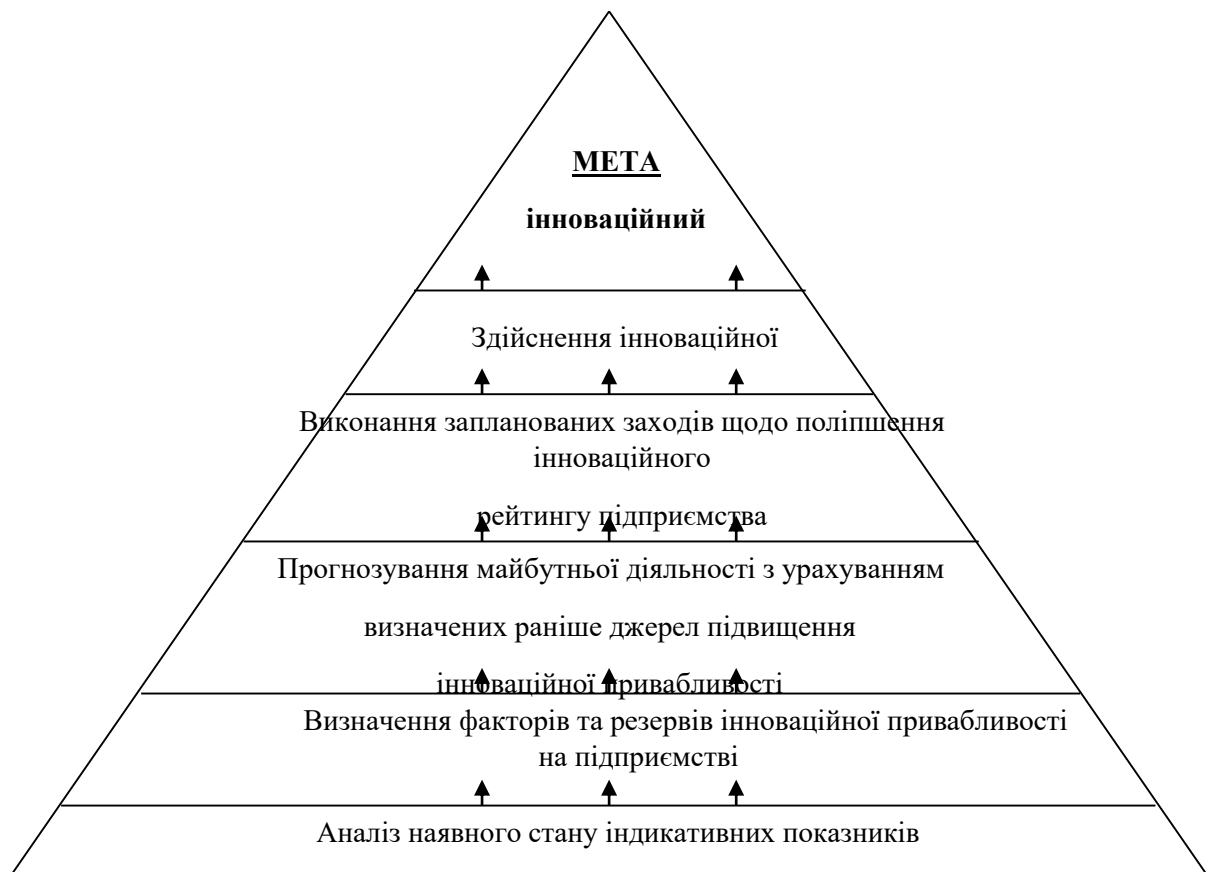
1.3. Теоретичні напрямки інноваційної привабливості сільськогосподарських підприємств

Інноваційна привабливість – це не тільки фінансово-економічний показник, а й модель кількісних і якісних показників – оцінок зовнішнього середовища (політичного, економічного, соціального, правового) і внутрішнього позиціонування об'єкта у зовнішньому середовищі, його фінансово-технічного потенціалу, що дає змогу варіювати кінцевий результат [37, с. 254].

Інноваційна привабливість підприємства як об'єкта інвестування є важливим показником, під яким слід розуміти його інтегральну характеристику з точки зору наявного фінансового стану, можливостей розвитку техніко-економічного та організаційного рівня виробництва, соціальної безпеки та інформаційної забезпеченості тощо [31, с. 14-15]. На думку Бубенко І., приймаючи рішення про вкладання капіталу у той чи інший інноваційний об'єкт, інвестор розглядає інноваційну привабливість

комплексно. Як вважає Вітлінський В.В., найпривабливішим методом фінансування інноваційних проектів є самофінансування, яке здійснюється виключно за рахунок власних внутрішніх коштів підприємства, до яких відносять: чистий прибуток; амортизаційні відрахування; страхові суми відшкодування збитків; іммобілізовані надлишки основних та оборотних коштів, нематеріальних активів тощо [12, с. 68-69].

Інноваційна привабливість визначається не тільки кон'юнктурою ринку, але й політичною ситуацією і особливостями економічно-соціального розвитку, які суттєво впливають на інноваційну активність і формують її особливості. Підвищення інноваційної привабливості як чітко спланований елемент стратегічного розвитку підприємства повинно відбуватися у рамках наступної системи (рис. 1. 3).

Рис. 1.3. Система формування інноваційної привабливості підприємства

Джерело: адаптовано автором на основі [21]

З'ясування факторів та визначення резервів підвищення інноваційної

привабливості лежить у основі теоретичного обґрунтування проблеми формування достатньої конкурентоспроможності підприємства на інноваційному ринку й безперечно пов'язано з загальними факторами інноваційної привабливості, які укрупнено можна розподілити на:

- фінансово-економічні;
- соціальні;
- інформаційні [26, с. 94- 95].

До фінансово-економічних факторів і резервів підвищення інноваційної привабливості пропонується віднести:

- підвищення ефективності використання основних фондів на підприємстві;
- зростання якості управління кредиторською й дебіторською заборгованістю;
- ріст ефективності використання оборотних коштів;
- удосконалення управління прибутком підприємства;
- запровадження маркетингових заходів та управління якістю;
- налагодження та якості діяльності внутрішнього аудиту та інші [1;7;8].

Таким чином, оцінка ефективності заходів із підвищення рівня інноваційної привабливості підприємства дозволяє виявити величину економічного ефекту, сформованого із наступних елементів: прискорення оборотності оборотних коштів підприємства на базі зменшення кредиторської та дебіторської заборгованості й виробничих запасів; впровадження заходів зі зміни обсягу коштів на рахунку підприємства, а також обсягу поточних фінансових інновацій з метою створення найкращого співвідношення між обіговими коштами у виробничій та невиробничій сферах, оптимізації ліквідності та платоспроможності підприємства.

Висновки до розділу 1

1. Інноваційна діяльність та інноваційний процес за своїм змістом дещо різняться. Інноваційний процес є ширшим поняттям, ніж інноваційна діяльність. Він охоплює всі стадії створення новинки: від ідеї до конкретного продукту, технології або послуги, які використовуються у господарській практиці; всі етапи життєвого циклу інновації, включаючи її дифузію у нові умови чи місця застосування. А інноваційна діяльність полягає в діях людей, спрямованих на створення чи впровадження інновації на певній стадії інноваційного процесу.

2. Ефективність інновацій підприємств є відносною і змінюваною характеристикою, що залежить від дій не лише учасників інноваційного процесу, а й інших суб'єктів ринкових відносин, форс-мажорних та інших обставин. Ефективність інновацій підприємств на сучасному етапі формується в умовах надмірної експлуатації факторів виробництва. У сільськогосподарських підприємствах, особливо в тих, де вкладаються зовнішні інвестиції, інтерес інвестора полягає в отриманні надприбутків, що досягається посиленою експлуатацією ресурсів.

3. В умовах обмеженості інноваційних ресурсів і високого рівня ризику інновацій посилюється важливість кваліфікованого вибору пріоритетних напрямків вкладання капіталу, оцінки ефективності інноваційних проектів та функціонуючого капіталу. Тому розробка і застосування науково обґрунтованої методики визначення ефективності інновацій має важливе значення.

4. Інноваційна привабливість підприємства як об'єкта інвестування є важливим показником, під яким слід розуміти його інтегральну характеристику з точки зору наявного фінансового стану, можливостей розвитку техніко-економічного та організаційного рівня виробництва, соціальної безпеки та інформаційної забезпеченості тощо.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СВК «РУЖИНСЬКИЙ» В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ЙОГО ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

2.1. Організаційно- економічна характеристика підприємства

Досліджуване господарство – СВК «Ружинський» розташоване в Бердичівському районі Житомирської області. СВК «Ружинський» займається виробництвом сільськогосподарської продукції (продукції рослинництва і тваринництва), яку реалізує як в Україні, так і поза її межами. Напрямок господарства – зерновий з молочно-м'ясним скотарством. На підприємстві розташовані млин та хлібопекарня, що дає можливість переробляти сільськогосподарську продукцію на місці. Організаційна структура підприємства складається з однієї машинно-тракторної бригади, трьох ферм (свиноферми і ферм по утриманню ВРХ) і декількох виробничих підрозділів (підрозділ управління підприємством, підрозділ по виробництву продукції рослинництва, підрозділ по виробництву продукції тваринництва).

Для того, щоб з'ясувати виробничий напрямок в СВК «Ружинський», розглянемо структуру товарної продукції (додаток Б). Дані таблиці додатку Б свідчать, що основну частину грошових надходжень підприємство отримує від виробництва продукції тваринництва – 10782 тис грн в середньому за три роки, а зокрема, від виробництва молока – 7401,9 тис грн, вирощування (в живій масі) ВРХ – 1619,4 тис грн, свиней – 1727,3 тис грн, що складає 50,0, 10,9 та 11,7 % відповідно. Виробництво продукції тваринництва приносить значне надходження коштів і складає в середньому за три роки 72,8 %.

Наявність, рух та стан основних фондів в СВК «Ружинський» представлені показниками таблиці 2. 1.

Таблиця 2.1

**Наявність, рух та стан основних фондів в СВК «Ружинський»
(2020- 2022 рр.)**

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2020 р., (+/-)
Наявність основних фондів на початок року, тис. грн.	24742,0	27579,0	28182,0	3440,0
Надійшло, тис грн	2887,0	877,0	3114,0	227,0
Наявність на кінець року, тис.грн.	27579,0	28182,0	31275,0	3696,0
Річний приріст (+), тис.грн.; зниження (-), тис.грн.	2887, 0	877,0	3114,0	227,0
Коефіцієнт росту	1,11	1,02	1, 11	0,0
Коефіцієнт приросту	0,11	0,02	0,11	0,0
Коефіцієнт оновлення	0,12	0,03	0,11	- 0,01
Нараховано зносу: на початок року, тис грн	11568,0	12696,0	13635, 0	2067,0
на кінець року, тис грн	12696,0	13635,0	14917,0	2221
Залишкова вартість: на початок року	24742, 0	27579,0	28182,0	3440,0
на кінець року	27579,0	28182,0	31275,0	3696,0
Коефіцієнт зносу, на початок року	0,47	0,46	0, 48	0,01
на кінець року	0, 46	0,48	0,48	0,02
Середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис грн	26160,5	27880,5	29728,5	3568, 0

Джерело: розраховано на основі річних звітів СВК «Ружинський» за 2020-2022 рр.

Розрахувавши показники наявності, стану та руху основних фондів СВК «Ружинський» можна зробити висновок, що вартість основних фондів на кінець 2022 р. становить 28182,0 тис. грн, що на 3440, 0 тис. грн більше ніж в 2020 р. Коефіцієнт зносу основних засобів відображає рівень зносу основних засобів і коливається близько 0, 47.

Дані про склад і структуру оборотних активів СВК «Ружинський» наведені в таблиці додатку В. Дані таблиці 2.5 свідчать, що спостерігається тенденція до значного зростання виробничих запасів та збільшення обсягів незавершеного виробництва на 84, 4 та 45,8 % відповідно, тобто це говорить про підвищення рівня матеріальної бази.

Забезпеченість та ефективність використання виробничих фондів в

СВК «Ружинський» в 2020-2022 рр. наведена в додатку Г. Згідно даних таблиці 2.5 вартість основних виробничих фондів сільськогосподарського призначення зросла у 2022 році в порівняно з 2020 роком на 3568,0 тис грн. Фондозабезпеченість зросла майже на 14% у 2021 році порівняно з 2020 роком. Фондоозброєність підвищилась 45,73 тис грн. Коефіцієнт фондівдачі зменшився на 0,2 тис грн, це говорить про те, що основні виробничі фонди використовуються неефективно.

Розглянемо структуру трудових ресурсів господарства в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

**Склад і структура трудових ресурсів в СВК «Ружинський»
за 2020-2022 рр.**

Категорія	2020 р.		2021 р.		2022 р.		2022 р. до 2020 р.	
	чол.	%	чол.	%	чол.	%	(+/-), чол.	%
Працівники всього	180	100,0	171	100,0	163	100,0	-17	90,6
у тому числі:								
- виробничий персонал	157	87,2	148	86,5	140	85,9	-17	89,2
управлінський персонал	23	12,8	23	13,5	23	14,1	-	100,0
з них:								
- керівники	1	0,6	1	0,6	1	0,6	-	100,0
- спеціалісти	22	12,2	22	12,9	22	13,5	-	100,0

Джерело: розраховано на основі річних звітів СВК «Ружинський» за 2020-2022 рр.

Згідно даних таблиці 2.2 у 2022 році в порівнянні з 2020 роком чисельність працівників у кооперативі зменшилася на 17 осіб, або на 9,4 %, за рахунок зменшення чисельності виробничого персоналу на 10,8 %; склад управлінського персоналу залишився без змін.

Економічна ефективність господарської діяльності СВК «Ружинський» в 2020-2022 рр. наведена в таблиці додатку Д. З вище наведених даних можна зробити висновок, що більш рентабельним все ж є виробництво продукції рослинництва.

Рівень ліквідності СВК «Ружинський» за період дослідження представлений показниками додатку Е, а показники рівня рентабельності

господарської діяльності досліджуваного підприємства наведені в таблиці додатку Є. Коефіцієнт абсолютної ліквідності становить $0,01 < 0,2$ на 2022 р., це свідчить про те, що підприємство не забезпечено коштами, які б могли використовуватися для погашення короткотермінових зобов'язань. Показники рівня рентабельності господарської діяльності підприємства свідчать, що коефіцієнт покриття виробничих витрат показує, що 1 грн. чистого доходу покриває виробничі витрати у розмірі 16,75 грн., чиста рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг) показує, що розмір чистого прибутку з 1 грн. чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зменшився на 11,30 грн.

2.2. Економічна діагностика зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства

Для прийняття обґрунтованих рішень важливо здійснювати прогнозування зовнішнього середовища, тобто передбачувати його можливі зміни і виникнення вірогідних подій під впливом таких змін. Тому-то діагностика і прогнозування зовнішнього середовища повинні посідати центральне місце у формуванні стратегії підприємства. PEST-аналіз проводиться для аналізу політичних, економічних, соціальних та технологічних аспектів зовнішнього середовища, котрі можуть впливати на стратегію СВК «Ружинський» Ружинського району Житомирської області (табл. 2. 3).

Існує інший метод аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища СВК «Ружинський» - SWOT-аналіз, який показує, які сильні сторони є у підприємства, які – слабкі, а також як уникати можливих загроз. Розглянемо ці фактори на прикладі SWOT-аналізу СВК «Ружинський» (додаток Ж).

Таблиця 2. 3

**PEST-аналіз тенденцій, що мають істотне значення для стратегії
СВК «Ружинський» в 2020- 2022 рр.**

Політичний (вкл. Правовий) - P	Економічний – E	Соціальний - S	Технологічний - T
<ul style="list-style-type: none"> - податкова політика - захист вітчизняного сільсько-господарського товаровиробника - захист прав споживачів - трудове право - державне втручання - політична стабільність 	<ul style="list-style-type: none"> - економічне зростання - відсоткова ставка та кредитно- грошова політика - державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників - диспаритет цін - політика щодо безробіття сільського населення - рівень інфляції 	<ul style="list-style-type: none"> - розподіл доходів - демографічна ситуація на селі - удосконалення охорони праці - освіта - життєвий рівень населення - відношення до роботи 	<ul style="list-style-type: none"> - державна підтримка щодо наукових розробок - технологічний розвиток галузі - нові розробки та розвиток - життєвий цикл та швидкість зношування застарілої техніки - використання енергетичних ресурсів та їх затрати - фокусування галузі на новітні технології

Джерело: власні дослідження автора

Організаційна будова підприємства визначає структуру управління. Під структурою управління розуміють систему поділу праці в сфері управління, розподілу обов'язків між структурними підрозділами і працівниками апарату управління. Своє конкретне уявлення вона має саме в організаційних схемах. Вищим органом в господарстві є Загальні збори, які обирають керівника кооперативу та надають йому право користуватись кредитами банку, підписувати договір застави майна, право проводити операції з векселями та інші фінансові операції, давати розпорядження по відділеннях.

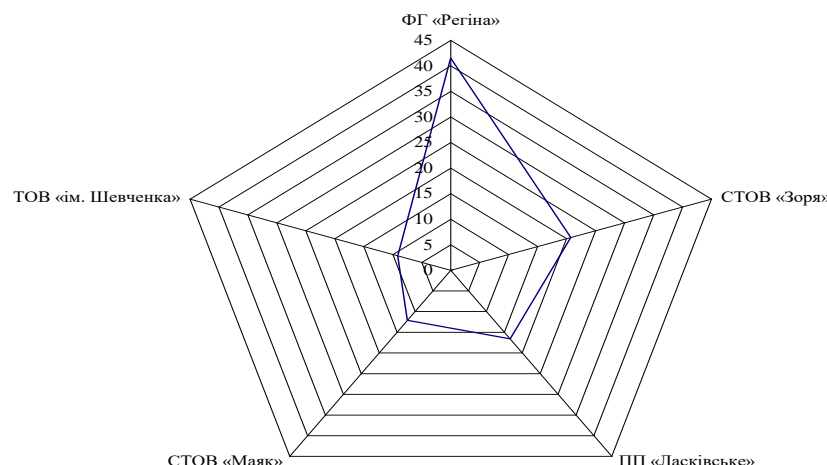
Для оцінювання ситуації на підприємстві збирається й опрацьовується інформація, що характеризує стан виробничо-технічної бази, системи постачання, організації управління, рівень НДПКР, фінансовий стан і т. д. Проведемо дослідження конкурентного середовища підприємства та побудуємо карту стратегічних груп конкурентів, які існують на ринку у СВК «Ружинський» (табл. 2. 4).

**Оцінка інноваційних можливостей конкурентів
СВК «Ружинський» в 2020-2022 рр.**

Конкурент	Оцінка ціни, балів	Оцінка інноваційних якостей аналогічної продукції, балів	Потужність підприємства (частка ринку), %
1. ФГ «Регіна»	9	9	41,5
2. СТОВ «Зоря»	9	8	20,7
3. ПП «Ласківське»	7	9	16,6
4. СТОВ «Маяк»	8	7	12,1
5. ТОВ «ім. Шевченка»	6	6	9,1

Джерело: власні дослідження автора

За даними карти стратегічних груп конкурентів по Бердичівському району (рис. 2.1) видно, що ФГ «Регіна» займає найбільшу частку ринку (41,5 %) по виробництву та реалізації сільськогосподарської продукції та є лідером у своєму районі.

**Рис. 2.1. Карта стратегічних груп конкурентів-виробників
сільськогосподарської продукції Бердичівського району**

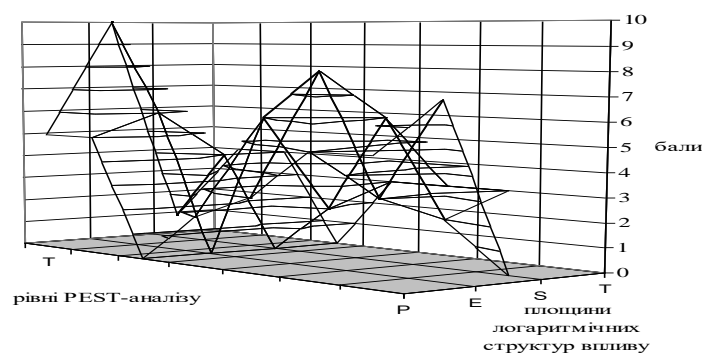
Джерело: власні дослідження автора

На другому місці знаходиться СТОВ «Зоря» з часткою ринку 20,7 % , що в 2 рази менше; на третьому – ПП «Ласківське»; на четвертому – СТОВ «Маяк»; на п'ятому – ТОВ «ім. Шевченка». Це все говорить про те, що підприємство займає значну частку ринку та має свій ринок реалізації виробленої продукції.

Отже, здійснивши діагностику функціонування СВК «Ружинський» можна сказати, що досліджуване підприємство є конкурентоспроможним і займає значну частку ринку у Бердичівському районі. На розвиток підприємства значно впливає законодавчо-правова база, яка регулює діяльність підприємства.

2.3. Оцінка рівня інноваційної сфери підприємства під впливом чинників зовнішнього середовища господарювання

Кожне аграрне підприємство здійснює свою діяльність не ізольовано, а в певному контакті із зовнішнім середовищем, яке представлене відомими силами, що діють за його межами. Ці сили з різним ступенем активності, безпосередньо або опосередковано, швидко чи повільно, передбачувано або непередбачувано впливають на ефективність інноваційної діяльності підприємства, зачіпають його інтереси (додаток 3). Застосовуючи методіку ситуаційного аналізу побудуємо модель залежності впливу факторів зовнішнього середовища на ефективність інноваційної діяльності СВК «Ружинський» в 2020- 2022 рр. (рис. 2.2).

Рис. 2. 2. Гістограмна модель залежності впливу чинників зовнішнього середовища на ефективність інноваційної господарської діяльності в СВК «Ружинський» (2020-2022 рр.)

Джерело: власні розробки автора при застосуванні експертного методу бальних оцінок з використанням доповненої методіки оцінки умов зовнішнього середовища господарювання на основі джерела [8, с. 101-102].

Однією із загроз соціального фактора для СВК «Ружинський» є зниження чисельності населення на селі та відтік кадрів, а можливістю – є підняття життєвого рівня та удосконалення охорони праці. Щодо технологічних факторів, то зниження життєвого циклу технологій та устаткувань приводить до занепаду виробничої діяльності, виходом з даної ситуації є лише допомога зі сторони держави в вигляді фінансування аграрного сектора та прискорення технічного розвитку.

У процесі побудови факторної залежності вартості інноваційних заходів від загальної структури валових витрат на виробництво продукції застосуємо методи статистичної обробки даних, які включають необхідний математичний апарат і сучасне програмне забезпечення для персональних комп'ютерів, зокрема, засоби табличного та графічного аналізу статистичних даних програми Excel.

Пропонується чотирьохфакторна економетрична залежність:

$$\tilde{y}_x = (-382942,9495) + 1,1634x_1 + 157823,3851x_2 + (-1,2241)x_3 + 34434,1873x_4.$$

де, Y – обсяг чистої продукції рослинництва, грн; a_j – числові коефіцієнти продуктивності (параметри процесу); x_1 – обсяг виробництва сільськогосподарської продукції за структурою інноваційних витрат, ц; x_2 – собівартість виробництва, грн; x_3 – врожайність сільськогосподарських культур, ц/га; x_4 – ціна реалізації товарної продукції, грн.

Коефіцієнти регресії показують, на скільки зміниться вартість чистої продукції у разі зміни кожного фактора на одиницю його вимірювання при фіксованих значеннях інших факторів, включених до рівняння. Так, збільшення обсягу виробництва на 1 ц. збільшує вартість чистої продукції на 0,02 % долар, а зменшення – навпаки: призведе до зменшення вартості чистої продукції на 0,031 %. Збільшення ціни сільськогосподарської сировини на 1 грн призведе до зростання вартості чистої продукції на 0,058 %. За методом головних компонентів визначено вагомість розрахованих коефіцієнтів для чистої продукції галузі рослинництва в СВК «Ружинський» Житомирської області у відповідності із факторами, які на неї впливають та побудовано

перспективну оптимізацію структури посівних площ досліджуваного підприємства (додаток І). Коефіцієнт множинної кореляції, який характеризує тісноту зв'язку між результативною і факторною ознаками $R = 0,963$ або 96%. Таке близьке до 1 значення коефіцієнта свідчить про високу тісноту зв'язку між чистою продукцією підприємства та досліджуваними факторами.

Отже, розкладання загального обсягу варіації чистої продукції на варіацію за рахунок кожного включеного до рівняння фактора показує, що у розрахованій нами залежності найбільші можливості збільшення вартості чистої продукції закладено у обсязі врожайності ($\beta_1=0,88$), тому що за зміни на одне середнє квадратичне відхилення обсягу врожайності сільськогосподарських культур, вартість чистої продукції змінюється на 0,88 свого середнього квадратичного відхилення. Далі за ступенем впливу йдуть такі фактори як: товарна продукція (0,09) та ціна реалізації (0,02). Тобто найбільш суттєвий вплив на ефективність господарської діяльності підприємства буде складати фактор застосування передових технологій виробництва продукції (тобто фактор інноваційності).

Висновки до розділу 2

1. Основну частину грошових надходжень СВК «Ружинський» отримує від виробництва продукції тваринництва – 10782 тис грн в середньому за три роки, а зокрема, від виробництва молока – 7401,9 тис грн, вирощування (в живій масі) ВРХ – 1619,4 тис грн, свиней – 1727,3 тис грн, що складає 50,0, 10,9 та 11,7 % відповідно. Виробництво продукції тваринництва приносить значне надходження коштів і складає в середньому за три роки 72,8 %.

2. В порівнянні з 2020 роком чисельність працівників у кооперативі зменшилася на 17 осіб, або на 9,4 %, за рахунок зменшення чисельності виробничого персоналу на 10,8 %; склад управлінського персоналу

залишився без змін. Підвищення рівня урожайності с.-г. культур пояснюється тим, що досліджуване господарство займається селекцією даної галузі за рахунок достатнього власного капіталу та фінансової підтримки з боку держави. У 2022 р. порівняно з 2020 р. середньорічний надій молока на 1 корову збільшився на 861,0 кг, або на 15,8 %; приросту на 1 гол. ВРХ було отримано більше на 90 кг, а на 1 гол. свиней – більше на 110 кг. У 2021 р. Показник рівня рентабельності галузі зріс на 1,8 %, тобто не зважаючи на погіршення становища у рослинництві, загальна ефективність господарської діяльності за досліджуваний період стала кращою, тому підприємство залишається прибутковим.

3. В результаті оцінки парних коефіцієнтів кореляції виявляємо тісний зв'язок з таким фактором як обсяг товарної продукції підприємства і врожайність сільськогосподарських культур – 0,9 та слабкий з ціною реалізації – 0,2 (даний показник було скориговано коефіцієнтною залежністю, оскільки ціна реалізації сільськогосподарської продукції залежить не від економічних змін в господарській діяльності досліджуваного підприємства, а від кон'юнктури ринку).

РОЗДІЛ 3

ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В СВК «РУЖИНСЬКИЙ»

3.1. Стратегічні напрями зростання рівня інноваційного забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції

Для виявлення визначальних чинників забезпечення інноваційного розвитку СВК «Ружинський» визначена кореляційна залежність фондівдачі та рівня продуктивності праці від факторних показників: середнього обсягу інвестиційних надходжень в інноваційну сферу підприємства за досліджуваний період; обсягу інвестицій в інноваційне обладнання; обсягу інвестицій у будівельно-монтажні роботи; обсягу інвестицій по введенню у дію основних засобів за інноваційною складовою.

З метою поглиблення дослідження процесу формування фондівдачі СВК «Ружинський» побудовано багатофакторну кореляційно-регресійну модель, до якої включено наступні факторні ознаки: обсяг інвестицій в обладнання (X_1); обсяг інвестицій у будівельно-монтажні роботи (X_2); обсяг інвестицій по введенню у дію основних засобів (X_3). За результатами проведеного кореляційно-регресійного аналізу отримано наступне рівняння регресії:

$$Y = 0,755 + 0,072x_1 - 0,014 x_2 - 0,024 x_3 \quad (3.1)$$

Дане рівняння показує, що із збільшенням суми інвестицій у вартість обладнання підприємств на 1 тис грн фондівдача збільшується на 0,0072 грн. Всі інші фактори мають негативний вплив на фондівдачу, зокрема: збільшення обсягу інвестування у будівельно-монтажні роботи на 1 тис грн призводить до зменшення фондівдачі на 0,0014 грн; а збільшення обсягу інвестування по введенню у дію основних засобів на 1 тис грн – до зменшення фондівдачі на 0,0024 грн.

У результаті аналізу отримано наступне рівняння регресії:

$$Y = 55,468 + 1,274x_1 - 0,353 x_2 - 1,627 x_3 \quad (3.2)$$

З даного рівняння регресії видно, що такі показники як обсяг інвестицій у будівельно-монтажні роботи та обсяг інвестицій по введенню у дію основних засобів здійснюють негативний вплив на середньорічний рівень продуктивності праці, а обсяг інвестицій в обладнання – активну частину основних засобів сільськогосподарських підприємств – позитивний вплив. Зокрема, збільшення обсягу інвестування у обладнання підприємств на 1 тис грн призводить до підвищення середньорічного рівня продуктивності праці на 1, 27 тис грн; а збільшення обсягу інвестування у будівельно-монтажні роботи чи по введенню у дію основних засобів на 1 тис грн – до зменшення рівня продуктивності праці відповідно на 0,035 тис грн і 0, 163 тис грн.

Таким чином, інвестиційне забезпечення ефективного економічного розвитку СВК «Ружинський» гарантується вкладеннями, які спрямовані на поліпшення стану, рівня забезпеченості та використання техніки, обладнання та устаткування даного підприємства (додаток І).

Для визначення прогнозних параметрів розвитку процесів прибутковості сільськогосподарських підприємств Житомирської області на період до 2024 р. застосовано відповідний методичний інструментарій, зокрема: прийом екстраполяції, розрахунково-конструктивний, регресивного аналізу, що дало змогу визначити можливості залучення капітальних інвестицій для розвитку сільськогосподарських підприємств Житомирської області на основі розширення інноваційних програм виробництва (в т.ч. СВК «Ружинський») (додаток Й). У 2020 р. порівняно із середнім значенням за 2020-2022 рр. обсяг інвестування у сільськогосподарські підприємства Житомирської області, достатній для забезпечення їх економічного розвитку, може зрости на 484,4 млн грн або на 31, 8 % і становитиме 2008,0 млн грн.

Практика господарювання свідчить, що діяльність будь-якого економічного суб'єкта здійснюється в умовах невизначеності (при відсутності повної і точної інформації про умови діяльності) й ризику (додаток К). Результати оцінки ризику забезпечення інноваційного розвитку

сільськогосподарських підприємств Житомирської області з використанням запропонованої методики наведені у додатку Л. Значимість політичного, законодавчого, інфляційного та валютного ризику охарактеризовано як 0,5 (50 %). Найменше значення надано ризикам, що виникають через людський фактор, оскільки рівень кваліфікації працівників сільськогосподарських підприємств оцінений як задовільний.

Виходячи із зазначеного, для оцінки ризиків інноваційного забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції доцільно використовувати наступну формулу:

$$r = \sum_{i=1}^n k_i r_i \omega_i, \quad k_i \in \{1;0\}, \quad (3.3)$$

де r – величина ризику; r_i – інтенсивність i -го виду ризику; ω_i – значущість i -го виду ризику; k_i – коефіцієнт належності i -го виду ризику; n – кількість видів ризику, характерних для інвестиційного проекту.

Підставивши у формулу 3.3 дані таблиці додатку Л, отримали наступне значення інноваційного ризику:

$$r = 0,5 \times 0,5 + 0,5 \times 0,5 + 0,1 \times 0,5 + 0,3 \times 0,3 + 0,1 \times 0,3 + 0,5 \times 0,5 + 0,5 \times 0,5 + 0,3 \times 0,3 + 0,3 \times 0,5 + 0,03 \times 0,1 = 1,4$$

Таким чином, результати розрахунку свідчать, що значення ризику при залученні інновацій у кооператив високе, тому інноваційна привабливість останніх низька, що відповідно впливає на забезпечення їх економічного розвитку.

3.2. Оптимізація інноваційного забезпечення виробничої системи підприємства

Процес інноваційного виробництва потребує інвестиційних ресурсів. Завданням будь-якого підприємства є розподіл обмежених фінансових ресурсів між окремими видами продукції з метою максимізації його кінцевих

результатів діяльності. Матриця з вихідними даними, коефіцієнтами цільової функції, обмеженнями наведеними вище та результатами моделювання виробничої програми представлена в додатку М. Оптимізацію виконано за допомогою програмних засобів пакету *Microsoft Excel*. Отримані результати свідчать, що за однакового розміру інвестиційних вкладень, але застосовуючи різні технології виробництва продукції за різними ступенями їх інноваційності, можна отримати різні економічні результати та рівень маржинального доходу і прибутку.

За результатами дослідження встановлено, що межа ефективного вкладення інвестицій у інноваційне молочне тваринництво (скотарство) СВК «Ружинський» з урахуванням розвитку галузі рослинництва досягнута при нульовому маржинальному доході від реалізації 1 ц молока (додаток Н).

З метою визначення стратегічних для інвестування галузей сільського господарства СВК «Ружинський», використано результати ранжування останніх (галузей сільського господарства) за середнім інтегральним показником інноваційної привабливості, а також враховано розподіл пріоритетів розвитку аграрної в контексті формування конкурентоспроможного сектору підприємства (додаток О).

Встановлено, що до зони стратегічної інноваційної привабливості, достатньої для забезпечення економічного розвитку кооперативу, середній інтегральний показник становить 17,5, належать наступні галузі: зерновиробництво, скотарство, свинарство, картоплярство та буряківництво. До зони середньої інноваційної привабливості належать галузі: садівництво, м'ясне птахівництво та вирощування соняшнику. Середній інтегральний показник по даній групі галузей складає 8,47. Найменш привабливими є галузі: рибне господарство, виноградарство, виробництво яєць та овочівництво. Середній інтегральний показник по даній групі галузей складає 5,37. Таким чином, пріоритетними напрямками інноваційного забезпечення є вирощування зернових та зернобобових культур, картоплі і цукрових буряків, а також виробництво яловичини, свинини та молока.

Управлінському персоналу підприємства необхідно розробити бізнес-план виробництва для закупівлі відповідної техніки, поліпшення умов кормового столу дійного стада а також спрогнозувати можливі шляхи поліпшення племінної справи в підприємстві. При впровадженні вище перерахованих заходів в досліджуваному господарстві значно зростає продуктивність дійного стада, а й відповідно ефективність виробництва продукції тваринництва (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

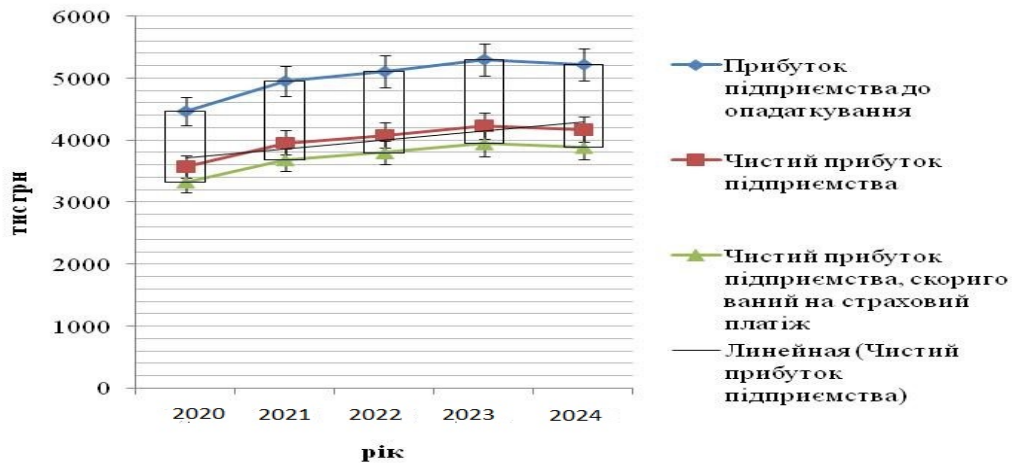
Проектне обґрунтування прибутковості впровадження інноваційного проекту системи доїння корів Westfaliya в Зарічанському відділі СВК «Ружинський» на перспективний господарський період (2024 р.)

№ п/п	Показники	Одиниці виміру	Роки		Зміна показника 2024 р. до 2022 р., (+/-)
			Фактичний обсяг (2022)	Проектний обсяг (2024)	
1.	Вартість обладнання	тис грн	-	4800,5	4800,5
2.	Вартість сільськогосподарської споруди для обладнання	тис грн	-	125,5	125,5
3.	Вартість монтажних робіт обладнання та його налаштування	тис грн	-	350,0	350,0
4.	Витрати на навчання обслуговуючого персоналу	тис грн	-	35,7	35,7
5.	Ціна реалізації молока 1 ц	грн	417,1	980,70	563,6
6.	Виробнича собівартість 1 ц молока	грн	382,2	382,2	-
7.	Прибуток з 1 ц	грн	34,9	598,5	563,6
8.	Рентабельність	%	9,13	156,59	147,46

Джерело: власні дослідження автора

Використовуючи наведену технологію доїння корів та дотримуючись збалансованого раціону годівлі дійного стада, господарство в змозі збільшити виручку від реалізації молока на 563,6 грн/ц, при поточних 417,1 грн/ ц. При збільшенні обсягів реалізації молока даний показник має значні перспективи до збільшення. Витрати у порівнянні з 2022 р. зростуть у зв'язку із закупівлею нового обладнання, його монтажу, реконструювання приміщення та навчання робочого і обслуговуючого персоналу та складуть 5311,7 тис грн.

З метою обґрунтування доцільності даного проекту обґрунтуємо ефективність його застосування (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Прибутковість СВК «Ружинський» при впровадженні інноваційного проекту системи доїння корів Westfaliya на перспективний господарський період (2020-2024 рр.)

Джерело: власні дослідження автора

Отже, з рисунку 3. 2 можна зробити висновок що підприємство почне отримувати прибуток після настання 3 кварталу 2024 р., але враховуючи специфіку аграрного виробництва, даний період може настати не раніше кінця господарського періоду 2023 р. Загалом, протягом проектного періоду, СВК «Ружинський» зможе отримати прибуток розміром 20249, 7 тис грн та стрімко нарощувати його величину в наступних господарських періодах. При цьому, підприємство стабілізує фінансово-майновий стан, кардинально вдосконалив існуючі технології виробництва та створить умови для формування ефективного конкурентного середовища відносно існуючого регіонального ринку збуту сільськогосподарської продукції.

Висновки до розділу 3

1. Результати розрахунку свідчать, що значення ризику при залученні інновацій у СВК «Ружинський» високе, тому інноваційна привабливість останніх низька, що відповідно впливає на забезпечення їх економічного розвитку. Вагому роль у формуванні даного коефіцієнта

відіграють політичний, законодавчий, комерційний, інфляційний та валютний типи ризику.

2. Розраховано оптимальні обсяги виробництва окремих видів продукції, які доцільно виробляти в СВК «Ружинський» при відповідному ресурсному забезпеченні. Для розрахунку інвестиційних варіантів задачі, економіко-математичну модель досліджуваного багатогалузевого сільськогосподарського підприємства доповнено обмеженнями.

3. Встановлено, що до зони стратегічної інноваційної привабливості, достатньої для забезпечення економічного розвитку кооперативу, середній інтегральний показник становить 17,5, належать наступні галузі: зерновиробництво, скотарство, свинарство, картоплярство та буряківництво. До зони середньої інноваційної привабливості належать галузі: садівництво, м'ясне птахівництво та вирощування соняшнику. Середній інтегральний показник по даній групі галузей складає 8,47. Найменш привабливими є галузі: рибне господарство, виноградарство, виробництво яєць та овочівництво. Середній інтегральний показник по даній групі галузей складає 5,37. Таким чином, пріоритетними напрямками інноваційного забезпечення є вирощування зернових та зернобобових культур, картоплі і цукрових буряків, а також виробництво яловичини, свинини та молока.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Результати оцінки інноваційного ризику забезпечення економічного розвитку СВК «Ружинський» з використанням запропонованої методики свідчать про значимість політичного, законодавчого, інфляційного та валютного ризиків, рівень яких становить 0,5 (50 %), та мінімального рівня ризику, пов'язаного з людським фактором. Сумарне значення ризиків інноваційного забезпечення у сільськогосподарські підприємства області високе (1,4), тому інноваційна привабливість останніх низька, що відповідно впливає на економічну ефективність їх функціонування.

За результати економіко-математичного моделювання при залученні інновацій в сільськогосподарській виробничий кооператив «Ружинський» у розмірі 22541,8 тис. грн (за умови задовільного ресурсного забезпечення підприємства), на площі посіву 3139,2 га маржинальний дохід становитиме 6770,3 тис. грн; при застосуванні прогресивних технологій за тих же обсягів інвестицій (22541,8 тис. грн) на площі 2892,1 га маржинальний дохід складе 9601,6 тис. грн, або на 2831,3 тис. грн більше, тобто, за умови зменшення площі посіву на 247,1 га та однакового розміру фінансування інноваційних процесів, маржинальний дохід зросте на 41,8 %. Впроваджуючи сучасну інноваційну технологію доїння корів та дотримуючись збалансованого раціону годівлі дійного стада, господарство в змозі збільшити виручку від реалізації молока на 563,6 грн/ц, при поточних 417,1 грн/ц. При збільшенні обсягів реалізації молока даний показник має значні перспективи до збільшення. Витрати у порівнянні з 2022 р. зростуть у зв'язку із закупівлею нового обладнання, його монтажу, реконструювання приміщення та навчання робочого і обслуговуючого персоналу та складуть 5311,7 тис грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарова А. О. Оцінка ефективності інноваційних проєктів. *Фінанси України*. 2014. № 9. С. 52–57.
2. Амбросов В. Я. Великотоварні підприємства як основа впровадження інновацій. *Економіка АПК*. 2017. № 6. С. 14–19.
3. Андрійчук В. Г. *Економіка аграрного підприємства : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. Дисципліни*. К.: КНЕУ, 2016. 356 с.
4. Андрійчук В. Г. Капіталізація вітчизняного сільського господарства: ідентифікація і мотиви здійснення. *Економіка АПК*. 2013. № 1. С. 40– 54.
5. Берестовий К. С. *Інвестування інноваційного агропідприємства*. Суми: Довкілля, 2011. 211 с.
6. Білоусько Я. К. Інноваційне забезпечення техніко-технологічного переоснащення аграрного виробництва. *Економіка АПК*. 2017. № 6. С. 32–35.
7. Бланк И. А. *Інноваційний менеджмент: учбовий курс*. К.: Эльга-Н ; Ника-центр, 2019. 448 с.
8. Боднарчук В. В. *Стратегічний менеджмент : навч. посіб.* Л. : Львів. держ. аграр. ун-т, 2015. 134 с.
9. Бубенко І. Про методи оцінки ефективності інвестиційних та інноваційних проєктів. *Економіка України*. 2018. № 8. С. 80–83.
10. Вишивана Б. М. *Управління інноваційною діяльністю в Україні*. *Фінанси України*. 2014. № 10. С. 82–88.
11. Вініченко, І. І. *Формування умов інвестування інноваційного розвитку підприємства*. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. №18. С. 22-25.
12. Вітлінський В. В. *Модель вибору інноваційного проєкту*. *Фінанси України*. 2018. № 4. С. 63–72.
13. Вовченко О. Л. *Інвестиції: економічна сутність та форми*. *Актуальні проблеми економіки АПК*. 2014. № 6. С. 18–23.
14. Гуткевич С. О. *Інноваційна пріоритетність галузей агропромислового*

- комплексу. Актуальні проблеми економіки. 2020. № 10. С. 143–147.
15. Дадашев Б. А. Оцінка інноваційних рішень в АПК України. Фінанси України. 2019. № 9. С. 72–79.
  16. Дорошенко Т. В. Сутність інновацій як економічної категорії. Фінанси України. 2020. № 11. С. 114–117.
  17. Загородній А. Г. Менеджмент реальних інвестицій: навч. посіб. К.: Знання. КОО, 2015. 209 с.
  18. Зарембо Ю. Г. Методичні засади визначення порівняльної ефективності інновацій. Фінанси України. 2017. № 8. С. 117–122.
  19. Захарін С. В. Інноваційне забезпечення економічного розвитку. Фінанси України. 2016. № 10. С. 72–81.
  20. Зіновчук В. В. Організаційні основи сільськогосподарського кооперативу. К.: Логос, 1999. 256 с.
  21. Інноваційна привабливість аграрно-промислового виробництва регіонів України. за ред. М. І. Кісіля, М. Ю. Коденської. К. : ННЦ ІАЕ, 2015. 478 с.
  22. Інвестування: навч. посіб. під заг. ред. В. М. Гринькової. Х. : Інжек, 2013. 320 с.
  23. Кісіль М. І. Інвестиційна і інноваційна складові доктрини аграрної політики України. Економіка АПК. 2018. № 7. С. 82–88.
  24. Козик В. В. Оцінка ефективності інноваційних проєктів. Фінанси України. 2020. № 4. С. 59–70.
  25. Крисанов Д. Ф. Пріоритети інноваційного розвитку переробної сфери АПК України. Економіка АПК. 2015. № 7. С. 18–26.
  26. Ланченко Є. О. Факторний аналіз впливу ефективності господарювання на розвиток інвестиційних процесів в інноваційних підприємствах. Економіка АПК. 2016. № 5. С. 92–98.
  27. Лук'яник М. М. Сутність інновацій як економічної категорії. Вісн. Сумського нац. аграр. ун-ту. Сер. Фінанси і кредит. 2013. Вип. 2. С. 107–110.
  28. Методичні рекомендації з розробки інноваційної стратегії та політики фермерського господарства К.: Національний науковий центр “Інститут

- аграрної економіки”, 2016. 68 с.
29. Михайлова Л.І. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 234 с.
  30. Онищенко В. П. Міжнародний менеджмент: навч. посіб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 384 с.
  31. Петров В. М. Інноваційні пріоритети технічної політики в АПК. Економіка АПК. 2015. № 7. С. 11–17.
  32. Поліщук О.А. Особливості інноваційного клімату в Україні: сучасний стан та напрями підвищення. Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. пр. Дніпропетр. нац. ун-ту. Д.: ДНУ, 2020. Вип. 265, Т. VIII. С. 2075–2082.
  33. Пріб К. А. Інвестування : навч. посіб. для дист. навч.; за наук. ред. М. Ю. Коденської. К. : Університет “Україна”, 2017. 259 с.
  34. Чабан В. Г. Інновації як основний чинник довгострокового фінансування. Економіка АПК. 2020. № 11. С. 76–79.
  35. Чабан В. Г. Інновації як умова підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору. Економіка АПК. 2016. № 7. С. 68– 72.
  36. Черваньов Д. М. Менеджмент інноваційно- інвестиційного розвитку підприємств України. К. : Знання : КОО, 2009. 514 с.
  37. Le Masson P., Weil B., Hatchuel A. Strategic Management of Innovation and Design. Cambridge University Press, 2020. 450 p.
  38. Millson R. M., Wilemon L. D. The strategy of managing innovation and technology. Pearson Prentice Hall, 2018. 986 p.
  39. Robinson E. A. G. The Problem of Management and the Size of Firm. Econ. Journ. 2016. Vol. 44 (June). P. 242–257.
  40. Sarkar S. Innovation, Market Archetypes and Outcome An Integrated Framework. Physica-Verlag : Heidelberg, 2017.